

La guerra tot just ha començat

Aquest cap de setmana les forces sèrbies assetjaven Bihac, Sarajevo i altres punts de Bòsnia, com a resposta a l'ofensiva de l'exèrcit governamental. Des de Sarajevo, Joan Solés analitza la situació militar de la zona, que canvia per hores.

Cadàvers als carrers de Sarajevo. El degotís de víctimes civils a la guerra de Bòsnia no s'atura.

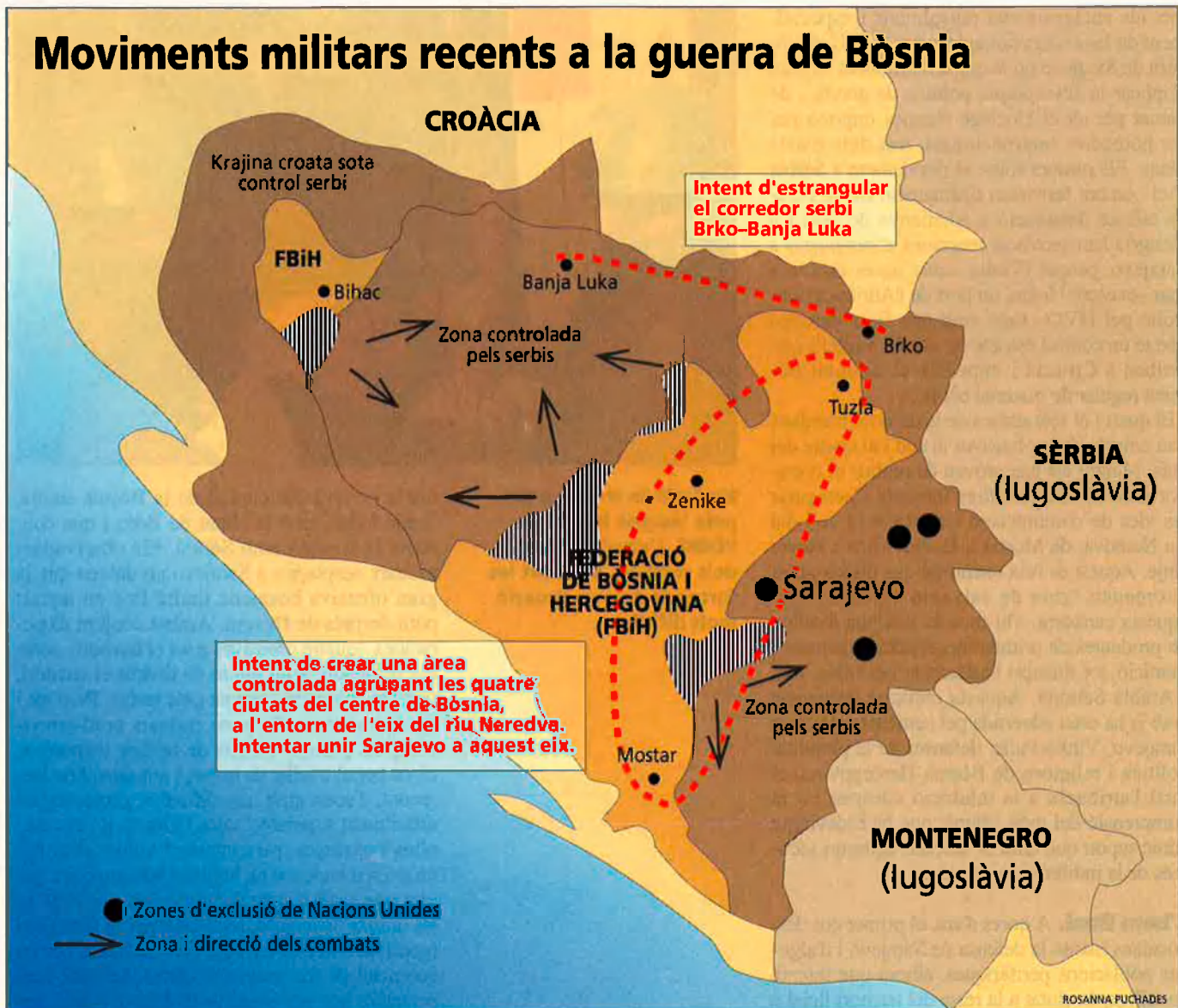
De les tres ofensives dels exèrcits governamentals bosnià i croat d'Hercegovina al nord-oest, al centre i al sud de l'antiga república ex-iugoslava, només dues, les més recents, aguanten l'embat de les forces regulars i paramilitars sèrbies de Bòsnia que mantenen el setge sobre Sarajevo després d'haver substituït l'artilleria pesant dels turons per unitats lleugeres i franc tiradors.

Els fronts de guerra s'han ampliat. Mentrestant, la capital recupera una aparent i enganyosa normalitat. Una normalitat que no ha aturat l'inacabable degotís de víctimes civils. Amb artilleria pesant o sense, el setge és estable a la gran ciutat d'allò que havia estat un model de convivència i de tolerància als Balcans. Dijous tres míssils queien sobre el palau presidencial de la capital bosniana.

L'ofensiva de xoc de l'exèrcit governamental al nord-oest de Bòsnia i Hercegovina, a Bihac, fou preparada durant tres setmanes i s'ha perllongat durant vint-i-un dia. Els bosnians desfeien la formació paramilitar del cap musulmà Fikret Abdic que s'ha refugiat en unes posicions sèrbies de la Krajina (Croàcia). Amb uns 300 km de territori reconquerits, havia començat la gran ofensiva per l'alliberament de pobles i ciutats bosnianes. El desconcert del govern militar del líder serbi bosnià Karadzic va durar una setmana, el temps necessari per a ordenar la mobilització general de tots els homes en edat militar, ampliar les zones on s'aplica el decret d'estat de guerra i enviar-hi 8.000 ciutadans a peu, amb l'armament lleuger i la munició a coll per manca de carburant de l'exèrcit, que ha vist minvar els subministraments de Sèrbia i Montenegro, des del tancament de la frontera del Drina, l'agost passat. Amb el suport dels serbis de la Krajina, que des de posicions militars de Croàcia (al nord) van ordenar atacs aeris i amb míssils terra-terra, les forces del general serbi Ralov Vladish han avançat imparables des del sud. Els bosnians han perdut gairebé tot el territori del nord-oest en menys d'una setmana.

El llançament de deu míssils terra-terra de fa-

Moviments militars recents a la guerra de Bòsnia

bricació russa, modificats a la fàbrica d'aeronàutica Cosmos de Banja Luka, des de posicions sèrbies de Croàcia contra ciutats del nord-oest de Bòsnia-Hercegovina, no té precedents en tots aquests trenta-dos mesos de guerra. El Govern croat, que ha acceptat els acords de Washington de federació i confederació de croats i bosnians després d'un any de guerra a Hercegovina, ha estudiat immediatament la intervenció del seu exèrcit regular per a recuperar la zona ocupada de la Krajina (sota control de les Nacions Unides) i frenar la cooperació militar antisèrbia i els atacs aeris o amb míssils d'una república a una altra. El Govern i l'estat major croat asseguren que les seves forces estan preparades per a posar fi a la revolta militar de la Krajina –això voldria dir recuperar un 23% del territori nacional ocupat pels serbis–. Però, finalment, el Govern croat ha optat per demanar a l'ONU la simple ampliació de l'espai aeri que controla l'aviació de l'OTAN i ha

denegat suport militar directe a l'exèrcit bosnià.

Les ofensives que vénen. “Què passa? Per què l'OTAN, Croàcia i les Nacions Unides no aturen l'agressió dels serbis de Croàcia contra un país veí sobirà, membre de les organitzacions internacionals?”, es demanava en una emissió de la televisió de Bòsnia-Hercegovina el cap de les forces de defensa bosnianes, el general Rasin Delic, dissabte passat. Ell mateix es contestava: “No en dubteu, davant la paràlisi de la comunitat internacional, el nostre exèrcit no s'estarà amb els braços plegats”.

La bossa de Bihac és un punt neuràlgic de comunicació de Bòsnia-Hercegovina amb Croàcia, un punt fonamental en l'entrada d'armes, el trànsit i els moviments de l'exèrcit bosnià, sotmès a un embargament d'armes. Amb gairebé un 70% del territori en mans sèrbies, amb la depuració ètnica de croats i musulmans ja pràcticament enllestida, i amb un setge complet de

tots els enclavaments musulmans i especialment de les ciutats protegides per l'ONU el Govern de Sarajevo no té cap remordiment a l'hora d'aplicar la seva pròpia política de guerra i de passar per alt el bloqueig d'armes imposat per les potències internacionals, tret dels Estats Units. Els rumors sobre el desviament a Sèrbia d'un comboi ferroviari d'armament rus des d'una teòrica destinació a Alemanya de l'Est i a Hongria han provocat reaccions d'indignació a Sarajevo, perquè Bòsnia, sense accés directe a mar —excepte Neum, un port de l'Adriàtica controlat pel HVO— topa amb una flota europea que té un control estricte de tots els vaixells que arriben a Croàcia i impedeix el subministrament regular de material bèl·lic.

El quart i el setè cossos de la defensa bosniana han emprès dues ofensives al sud i al centre del país. Mentre els uns provenen de reobrir el corredor amb Bihaç, els altres intenten d'assegurar les vies de comunicació terrestre a la vall del riu Neretva, de Mostar a Konjic i fins a Nevesinje. Aquest és l'eix territorial que els bosnians anomenen "ruta de salvació", perquè, per aquesta carretera, s'hi mou la pràctica totalitat de productes de primera necessitat, armament i munició, tot finançat bàsicament per Líbia, Iran i Aràbia Saudita. Aquesta creixent influència àrab ja ha estat advertida pel cardenal catòlic de Sarajevo, Vinko Pulic, defensor de la pluralitat política i religiosa de Bòsnia-Hercegovina, el qual l'atribueix a la inhibició europea i a la comprensió del món islàmic que ha esdevingut l'únic suport que mira de rescatar aquestes víctimes de la indiferència europea.

L'hora final. A hores d'ara, el primer cos dels bosnians manté la defensa de Sarajevo i d'algunes poblacions perifèriques, alhora que intenta de relligar la ciutat a la resta del territori lleial a la federació de Bòsnia-Hercegovina. Alhora, el segon i el tercer cos (Zenica i Tuzla) preparen una quarta ofensiva al nord per mirar de tallar l'altre corredor de la ruta de salvació, el que

Un ferit és transportat pels 'cascos blaus' de l'ONU. L'empitjorament dels combats ha posat les forces de pau en situació molt difícil.

uneix la veritable capital de la Bòsnia sèrbia, Banja Luka, amb la ciutat de Brko i que connecta la Krajina amb Sèrbia. Els observadors militars desplaçats a Sarajevo no dubten que la gran ofensiva bosniana tindrà lloc en aquest punt després de l'hivern. Aquest conjunt d'operacions —quatre ofensives a tot el territori— sembla respondre a un intent de dividir el territori, fins ara compacte, ocupat pels serbis. Però tot i l'assessorament d'experts militars nord-americans, els primers intents de reobrir comunicacions per al trasllat de tropes i armament no han reeixit. Topen amb una dificultat geoestratègica difícilment superable: unes línies de guerra àmplies i extenses, perfectament vulnerables per un exèrcit superior en homes i en armament pesant que desfà a cops de morter les ofensives de les unitats bosnianes, reputades per la seva gran mobilitat sobre el terreny, però llastades per un potencial de foc realment minso. Malgrat l'expectativa que pot implicar la decisió americana d'abandonar el control sobre l'embargament d'armes, els aliats europeus atrinxerats a la UEO ja han fet avinent que no permetran cap subministrament regular d'armes a una part dels bel·ligerants —recordem que aquest és l'únic acord avalat per les institucions internacionals—. Però aquests mateixos aliats també donen per acabada la via estèril de les negociacions de pau. Ningú no considera viable reinventar-se conferències per a l'ex-Iugoslàvia ni noves mediacions comunitàries. Els EUA han donat la pista definitiva sobre el futur d'aquest conflicte: la guerra s'haurà de guanyar al front i, en aquest front, els exèrcits han de lluitar en igualtat de condicions. A Bòsnia ja no accepten lliçons de caritat mal entesa i Mitterrand molt difícilment tornaria a ser rebut fervorosament pels carrers de Sarajevo. Els qui s'han quedat, víctimes i ostatges del doble llenguatge de l'ONU, recorden les paraules del general Dellic: "No ens estarem amb els braços plegats". La guerra tot just ha començat.

Joan Solés (Sarajevo)

Divendres 25
19:30 h. Projectió de *Trencar el setge. Refugiats d'una guerra amagada* de Thomas Waller i Stelzner. Després col·loqui amb Carlos Guzman-Bockler, sociòleg guatemaltec.

Dissabte 26
19:00 h. Projectió de *La nit dels indis Pumé* de Marc Augé i Daisy Barreto. Després col·loqui amb Gemma Osobitg, antropòloga que ha viscut amb el poble Pumé.

Diumenge 27
16:00 h. Projectió de *Testimoni del Ejido Morella* de Julio Azcárate. Després col·loqui amb Darrin Wood, de l'equip de rodatge, i Roger Maldonado, membre de CONPAZ amb seu a San Cristobal de las Casas (Chiapas).

cicle de CINEMA AMERINDI
25, 26 I 27 DE NOVEMBRE

LLOC: CENTRE D'ARXIU I DOCUMENTACIÓ DE CULTURES I POBLES INDIS "SUPPORT MUTU".
C/Aragó núm 16 (prop de la "farola") CASTELLÓ.